

การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร

นายสิทธิชัย ลีวเวหา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-795-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017121

10313242

A STUDY OF THE PERSONNEL ADMINISTRATION  
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION  
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Mr. Sittichai Liwaha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements  
for the degree of Master of Education  
Department of Educational Administration  
Graduate School  
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-795-7



สิทธิชัย ลีวเวหา : การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา  
 สังกัดกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF THE PERSONNEL ADMINISTRATION IN  
 ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN  
 ADMINISTRATION) จ.ที่ปรึกษา : พศ.ดร.อมรชัย ตันติเมธ. 215 หน้า.  
 ISBN 974-578-795-7

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา และศึกษาปัญหาใน  
 การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ในด้านการจัดหา โรงเรียนไม่มีโอกาสในการสรรหา และคัดเลือกครู ครูใหม่ที่ได้อมาเป็นครูที่ย้ายมาจากที่อื่นเป็นส่วนใหญ่ และได้มาไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียนในด้านการบำรุงรักษา ผู้บริหารได้มีการปฏิบัติตามหลักของการบริหารงานบุคคลเป็นส่วนใหญ่ และเห็นว่าวิธีการบำรุงรักษาบุคลากรที่ได้ผลดีอย่างมาก คือการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูอยู่เสมอโดยการใช้วิธีสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ในด้านการพัฒนาครูส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ไปฝึกอบรมมากที่สุด แต่การพัฒนาบุคลากรที่ผู้บริหารเห็นว่าเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนมากที่สุด คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในด้านการให้พ้นจากงาน ครูมีการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียนโดยการย้ายไปมากที่สุด
2. ปัญหาในการบริหารงานบุคคลที่พบบ่อยมากในด้านการจัดหา ได้แก่ครูมีวุฒิไม่ตรงตามความต้องการ การได้ครูมาล่าช้าไม่ทันตามความต้องการ ในด้านการบำรุงรักษา ได้แก่การจัดครูเข้าปฏิบัติงานทำได้ยาก เพราะคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการ และขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ในด้านการพัฒนา ได้แก่ครูไม่เห็นความสำคัญของการสร้างผลงานทางวิชาการ ในด้านการให้พ้นจากงาน ได้แก่ ครูไม่ได้รับความเป็นธรรมในการย้าย

ภาควิชา .....บริหารการศึกษา.....  
 สาขาวิชา .....บริหารการศึกษา.....  
 ปีการศึกษา ..... 2533 .....

ลายมือชื่อนิติ .....  
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

SITTICHAJ LIWVAHA : A STUDY OF THE PERSONNEL ADMINISTRATION IN  
 ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN  
 ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AMONCHAI TANTIMEDH,  
 PH.D. 215 PP.

The purposes of this study are to study the personnel administration  
 and to study the problems of personnel administration in elementary schools  
 under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration.

The findings are as follows :


1. School personnel administration : In recruitment, schools have no  
 opportunity in recruiting and selecting of teachers. Most of them transferred  
 from others and couldn't serve the needs of schools. In maintenance,  
 administrators followed the principles of personnel administration and  
 considered that a mean to maintain personnel effectively was to create good  
 relationship with subordinates. In development, most of them were encouraged  
 to attend training courses. The most useful personnel development program  
 which administrators considered was workshop. In discharging, teachers were  
 discharged by way of transferring.

2. Problems of personnel administration : Concerning recruitment,  
 problems were the unqualified teachers regarding to the school and needs the  
 late recruitment of teachers. Concerning maintenance, lack of working  
 qualification and working ambition causing difficulties for staffing,  
 Concerning development, teachers put less credit to academic work. Concerning  
 discharging, teachers got unfairness in transferring.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....  
 สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา .....  
 ปีการศึกษา ..... 2533 .....

ลายมือชื่อนิติ .....  .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....  .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....  .....

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากท่าน  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันติเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา  
แนะนำตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณมา  
 ณ ที่นี้ และผู้ที่มีส่วนสำคัญอีกหลายท่าน ได้แก่ ท่านคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์  
คณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตมหาบัณฑิต (รองศาสตราจารย์  
ดร.อุทัย บุญประเสริฐ) ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่าน และผู้บริหารโรงเรียนที่ได้ให้ความ  
ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกท่าน จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณ  
อาจารย์ณภาพ มิถุนา ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้  
เป็นอย่างดี

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีส่วนดีหรือมีประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา  
หรือการศึกษาค้นคว้าวิจัยแล้ว ข้าพเจ้าขอมอบเป็นกุศลแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้  
มีพระคุณทุกท่าน

ผู้วิจัย

## สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
บทที่ 2 วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
- การบริหารงานบุคคล.....	12
- การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	24
- การกิจและกระบวนการในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	26
- ขอบข่ายของการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	31
- การจัดหาบุคลากร.....	33
- การบำรุงรักษาบุคลากร.....	46
- การพัฒนาบุคลากร.....	78
- การให้ทุนจากงาน.....	85
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	92
การสร้างและทดลองใช้เครื่องมือ.....	93
การรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	149
สรุปผลการวิจัย.....	150
อภิปรายผล.....	155
ขอเสนอแนะ.....	165
บรรณานุกรม.....	171
ภาคผนวก.....	179
ประวัติผู้วิจัย.....	215



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและคำร้อยละของสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน.....	99
2	จำนวนและคำร้อยละเกี่ยวกับประเด็นที่คำนึงถึงในการวางแผน ความต้องการบุคลากรครูในโรงเรียน.....	101
3	จำนวนและคำร้อยละของความจำเป็นที่สำคัญในการวางแผน ความต้องการของครูในโรงเรียน.....	102
4	จำนวนและคำร้อยละของครูใหม่ที่ไ้มาตามวิธีการต่าง ๆ.....	103
5	จำนวนและคำร้อยละของครูใหม่ที่ไ้มาตามความต้องการ ของโรงเรียน.....	104
6	จำนวนและคำร้อยละของวิธีปฏิบัติต่อครูบรรจุใหม่ที่ทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ราชการ.....	105
7	จำนวนและคำร้อยละของการมีหลักเกณฑ์ในการประเมินผล การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของครูบรรจุใหม่.....	106
8	จำนวนและคำร้อยละของวิธีการปฏิบัติในการปฐมนิเทศครูใหม่.....	107
9	จำนวนและคำร้อยละของวิธีการจัดครูเข้าปฏิบัติงานในโรงเรียน...	108
10	จำนวนและคำร้อยละของการปฏิบัติในการติดตามนิเทศงาน หลังจากจัดครูเข้าปฏิบัติงานแล้ว.....	109
11	จำนวนและคำร้อยละของผู้ที่มีบทบาทในการติดตามนิเทศงาน ครูใหม่.....	110
12	จำนวนและคำร้อยละของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู...	111
13	จำนวนและคำร้อยละของการนำผลจากการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของครูไปใช้ประโยชน์ในท่านต่าง ๆ.....	112
14	จำนวนและคำร้อยละของประเด็นสำคัญในการพิจารณาความดี ความชอบประจำปีของครูที่ผู้บริหารคำนึงถึง.....	113
15	จำนวนและคำร้อยละของการมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดี ความชอบประจำปีของครูที่เป็นแบบฟอร์มมาตรฐาน.....	114

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนและรายละเอียดของหลักสำคัญในการพิจารณา ความต้องการการโอน-การย้ายครูในโรงเรียน.....	115
17	จำนวนและรายละเอียดของการมีบทบาทในการจัดครูใหม่ที่ได้ มาจากการโอน-การย้ายเข้าปฏิบัติงาน.....	116
18	จำนวนและรายละเอียดของวิธีการช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ครู ได้มีโอกาสเลื่อนระดับ เลื่อนตำแหน่ง.....	117
19	จำนวนและรายละเอียดของหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกครู เพื่อเลื่อนตำแหน่ง.....	118
20	จำนวนและรายละเอียดเกี่ยวกับการได้จัดทำและเก็บ ทะเบียนประวัติครูไว้ที่โรงเรียน.....	119
21	จำนวนและรายละเอียดของการนำข้อมูลจากทะเบียนประวัติ ข้าราชการครูไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ.....	120
22	จำนวนและรายละเอียดของการมีครูที่ประพฤติผิดวินัยในโรงเรียน...	121
23	จำนวนและรายละเอียดของวิธีดำเนินการขั้นต้นแก่ครู ที่ประพฤติผิดวินัย.....	122
24	จำนวนและรายละเอียดของการประพฤติผิดวินัยของครู ที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	123
25	จำนวนและรายละเอียดของระดับการให้ความช่วยเหลือ ด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลแก่ครู นอกเหนือจาก ที่ได้รับจากทางราชการ.....	124
26	จำนวนและรายละเอียดของสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล ด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ครู.....	125
27	จำนวนและรายละเอียดของวิธีการบำรุงขวัญและกำลังใจของครู ในโรงเรียน.....	126
28	จำนวนและรายละเอียดของการจัดสภาพเสริมการปฏิบัติงานและ ความปลอดภัยให้กับครู.....	127

ตารางที่		หน้า
29	จำนวนและร้อยละของวิธีปฏิบัติในการบำรุงรักษาบุคลากร ที่เกิดผลดีต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	128
30	จำนวนและร้อยละของการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ได้มีการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ.....	129
31	จำนวนและร้อยละของการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ของครูในโรงเรียน.....	130
32	จำนวนและร้อยละของวิธีการพัฒนาบุคลากรของครูในด้านต่าง ๆ ที่ได้ผลดีและเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนมากที่สุด.....	131
33	จำนวนและร้อยละของวิธีการรายงานผลของครูที่กลับจาก การไปพัฒนาบุคลากร.....	132
34	จำนวนและร้อยละของการได้สำรวจความต้องการของครู ที่จะไปพัฒนาบุคลากร.....	133
35	จำนวนและร้อยละของการไปพัฒนาบุคลากรของครูด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน.....	134
36	จำนวนและร้อยละของการดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์จากครู ที่ได้รับการพัฒนาบุคลากรมาแล้ว.....	135
37	จำนวนและร้อยละของการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน ของครูโดยวิธีการต่าง ๆ.....	136
38	จำนวนและร้อยละของวิธีการช่วยดำเนินการในการโอน หรือย้ายไปของครู.....	137
39	จำนวนและร้อยละของการได้มีการสำรวจความต้องการ การโอน-การย้าย และการลาออกของครูในแต่ละปี.....	138
40	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดหาบุคลากร.....	139
41	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการบำรุงรักษาบุคลากร.....	141

ตารางที่		หน้า
42	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร.....	145
43	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านการให้ทุนจากงาน.....	147